

Position paper in reactie op Kamerbrieven gasvormige energiedragers

Op 30 maart heeft de minister drie brieven naar de Kamer gestuurd over gasvormige energiedragers. De NVDE onderschrijft de analyses in de brieven, maar om echt impact te hebben zullen de voornemens nog wel een stuk concreter moeten worden.

De rol van gas in het energiesysteem: Heldere analyse, die navolging verdient

Deze Kamerbrief biedt een heldere introductie voor de andere twee Kamerbrieven, met een duidelijke analyse van de rol van gasvormige energiedragers. Groene moleculen vormen een belangrijk onderdeel van het energiesysteem van de toekomst. Op dit moment is 20% van ons energieverbruik elektriciteit. Zelfs met een verdubbeling van het elektriciteitsverbruik, zal nog 60% van het energieverbruik bestaan uit moleculen. Daar waar elektronen eenvoudig zijn om te vergroenen, zijn moleculen eenvoudig om op te slaan en kunnen zo een bijdrage leveren aan het in balans houden van het energiesysteem.

Ook voor de rol van elektriciteit en wellicht warmte in het energiesysteem van de toekomst zou een integraal beeld overigens zeer welkom zijn. Bij schone elektriciteit is de afgelopen jaren aan de aanbodkant veel succes geboekt, met substantiële uitrol en doorlopende kostenreducties.

Maar de samenhang met de vraagkant en de infrastructuur kan en moet beter om de broodnodige continuering die voor het Klimaatakkoord nodig is te borgen. De NVDE pleit daarom voor een routekaart elektrificatie.

Kabinetsvisie waterstof: Goede eerste stap voor een lange reis - verdere concretisering nodig

Het is zonder meer goed nieuws dat er nu een breed gedragen waterstofvisie ligt. Het document behandelt de volle breedte van het onderwerp en dat is belangrijk. Tegelijk zijn er nog veel zaken onzeker, waardoor de visie weinig concreet wordt. De doelstellingen van 500 MW elektrolyzer-capaciteit in 2025 en 3-4 GW capaciteit in 2030 worden weliswaar onderschreven, maar de consequenties hiervan worden onvoldoende uitgewerkt. Het is dus belangrijk om de visie in de komende tijd steeds verder aan te scherpen.

Concrete punten hiervoor:

- De **generieke doelen voor 2030 en 2025 vertalen naar doelen per sector**. Gegeven de onzekerheden in de sectorale toepassingen is het voor nu belangrijk dat er in elke sector voldoende wordt begonnen met het ontwikkelen van de *vraagkant* voor waterstof. In alle sectoren moet de vraagkant de komende jaren ervaringen opdoen, niet eens zozeer met de techniek maar vooral met de praktische, wettelijke en regulatorische aspecten van de toepassing van waterstof. Daarbij activeert het de markt wanneer er al indicatieve doelen worden gesteld per sector. Op basis van de ervaringen in de komende jaren kunnen dan concretere doelen worden geformuleerd die weer sterker richting geven, ook voor 2030.
- Een **stappenplan** in de beleidsagenda ontbreekt, evenals een planning van de aangekondigde acties en onderzoeken. Dat zou de onderlinge samenhang versterken.
- De **exploitatiesubsidie** voor waterstof op basis van elektrolyse is qua instrument precies wat op dit moment nodig is. Hiermee kan productie worden ondersteund die essentieel is voor leren en kostenreductie. We zien dan ook uit naar de nadere uitwerking, zoals de financiële condities en de looptijd. De ingezette 35 miljoen per jaar is een begin, maar naar verwachting niet voldoende om de eerste 500 MW aan capaciteit te realiseren. Ook hier geldt: snel leren van de ervaringen met het instrument en als het nuttig blijkt, opschalen.
- Uiteindelijk zal groene waterstof vooral via de **SDE++** gestimuleerd moeten worden. Dat is nu nog niet goed mogelijk. Hiervoor is het belangrijk een mogelijkheid te creëren om productie van hernieuwbare elektriciteit samen te realiseren met vraag naar

waterstofproductie en/of directe elektrificatie. Hier is een heldere overheidsvisie nodig. Ook het aanbod van schone elektriciteit heeft hier behoefte aan, zie een recente [marktstudie over wind op zee](#).

- In de beleidsagenda ontbreekt aandacht voor het oplossen van fiscale en nettatariefbelemmeringen:
 - Waterstof is niet adequaat opgenomen in de energiebelasting- en accijnsregelgeving. Om dubbele belasting te voorkomen moet er expliciet duidelijkheid komen dat de input van elektriciteit voor de productie via elektrolyse en voor bewerking van waterstof volledig vrijgesteld is van energiebelasting.
 - Het capaciteitstarief voor (grote) netaansluitingen heeft een grote impact op de business case van elektrolyzers, zeker bij beperking van het aantal vollasturen (bijvoorbeeld door subsidievoorwaarden). Voor situaties waarbij elektrolyzers een duidelijke systeem-ondersteunende rol spelen en daarmee de maatschappelijke netkosten verlagen, dienen hiervoor (al dan niet tijdelijke) oplossingen verkend te worden om deze waarde tot uitdrukking te laten komen in de business case van de elektrolyzer. Dit geldt overigens ook voor andere opties die het systeem kunnen ondersteunen, zoals vraag-respons en power-to-heat.

Daarnaast hebben we twee aanbevelingen om waterstof inpasbaar te maken in het bestaande aardgasnet:

- Netbeheerders gaan onderzoeken hoe de huidige gasleidingen geschikt gemaakt kunnen worden voor waterstof. Om dit goed mogelijk te maken moet een AMvB tijdelijke taken de netbeheerder in de gelegenheid stellen om deel te nemen aan experimenten op dit gebied. Het is belangrijk dat hierbij een flexibel systeem tot stand komt, waarbij individuele projecten minimaal vijf jaar uitgevoerd kunnen worden en er mogelijkheden zijn voor verlenging. Er is voldoende tijd en ruimte nodig om kennis en ervaring op te doen, zodat opschaling daarna ook echt mogelijk is. Daarvoor moet deze AMvB uiterlijk eind 2020 van kracht zijn.
- Wet- en regelgeving moet worden aangepast teneinde waterstof als systeem-energiedrager te kunnen inzetten. Hierdoor kan de betaalbaarheid voor bewoners worden geborgd door het voor netbeheerders mogelijk te maken om kosten voor waterstofexperimenten te socialiseren over alle gasgebruikers. Hiervoor lijken twee alternatieve routes te bestaan; het opstellen van een nieuwe Waterstofwet of een aanpassing van de Gaswet (c.q. het gasgedeelte van de aankomende Energiewet). Op dit moment is nog niet duidelijk welke route de voorkeur heeft. Beide routes moeten verkend worden en een gedegen afweging is nodig om te bepalen wat het beste alternatief is.

Routekaart groen gas: Gedegen kader – nu snel aan de slag

De NVDE is positief over de Routekaart Groen Gas. De Routekaart schetst een gedegen beeld van het huidige speelveld van groen gas en de veranderingen die daarin nodig zijn.

De Routekaart laat zien dat groengasmoleculen nodig zijn in de energietransitie, in specifieke toepassingsgebieden zoals grondstof in de chemie, brandstof voor zwaar transport en verwarming van woningen en gebouwen in stadskernen en buitengebieden.

Daarmee onderstreept de Routekaart het belang van groen gas als spijtvrije en noodzakelijke optie in de energietransitie. Met een groei van de groengasproductie naar 70 PJ in 2030 kan een broeikasgasreductie van circa 4,5 Mton gerealiseerd wordenⁱ. Dat geeft een belangrijke bijdrage aan de doelen van het Klimaatakkoord.

Er leven twee zorgen rondom de ontwikkeling van groen gas: enerzijds dat de ontwikkeling van groen gas stagneert, omdat er nagedacht wordt over de prioritering van de inzet; anderzijds dat andere oplossingen in de wacht worden gezet vanwege het gebruik van mogelijk ooit groen gas. Dat moeten we zien te voorkomen. Het is belangrijk om snel aan de slag te gaan met het ontwikkelen van groen gas én van andere oplossingen in de gebouwde omgeving.

Onder de huidige condities zal de groengasproductie in 2030 echter hoogstens een derde bedragen van die beoogde ambitie van 70 PJ (zie [informatiedocument](#)). De inspanningen van de sector en de overheid op groen gas zullen dus driemaal effectiever moeten worden dan nu het geval is. De NVDE benadrukt daarom de urgentie van een snelle uitwerking van de Routekaart.

De NVDE en haar leden spelen graag hun rol bij de uitwerking van de beleidsvoornemens uit de Routekaart. Concrete onderwerpen die we daarbij willen noemen zijn:

- **SDE++:** onderzoek als eerste hoe de effectiviteit van de SDE++ voor groen gas verbeterd kan worden.
- **Productielocaties:** overweeg het aanwijzen van specifieke productielocaties. De locaties die vrijkomen door wegvallende aardgasproductie, zoals in de Routekaart benoemd, zijn daarvan een voorbeeld. In de huidige praktijk lopen veel groengasinitiatieven vast op het feit dat de beoogde productielocaties, vaak (te) dicht bij omwonenden, uiteindelijk niet geschikt blijken. Een benadering waarbij groengasproductie op specifieke locaties gefaciliteerd wordt, vergelijkbaar met de wind op zee benadering, kan ook bijdragen aan kostenreductie en professionalisering van de sector.
- **Sectororganisatie:** de NVDE onderschrijft de oproep van de minister om te komen tot een centrale en integrale sectororganisatie voor groen gas. Een verkenning hiernaar is inmiddels van start. De NVDE is ervaren in het verbinden van partijen met verschillende rollen en belangen achter één gezamenlijke transitiemissie. Wij zullen, waar nuttig, daar ook op het gebied van groen gas een rol in spelen. We noemen daarbij graag twee initiatieven die al in gang zijn gezet die kunnen bijdragen aan een professionalisering van de sector:
 - het opstellen van een gedragscode met maatschappelijke organisaties wordt verkend. Daarin kan bijvoorbeeld afspraken worden opgenomen over grondstoffen en productielocaties;
 - Er start binnenkort een traject waarin groengasorganisaties een gemeenschappelijke feitenbasis gaan inrichten ('panorama'), die ook publiek toegankelijk wordt. Als eerste proeve daarvan heeft de NVDE een [informatiedocument](#) opgesteld.

ⁱ CE Delft (2018) rapport 3,5 Mton CO₂-reductie, daarnaast kan bij substantiële groei van mestvergisting een reductie van 1 Mton CO₂-eq gerealiseerd worden.